

обучения химии на неродном для студентов языке: профессиональная направленность обучения; проблемно-развивающее обучение; использование наглядности; лингвометодическая и поликультурная компетентность преподавателя-химика; постоянный контроль и руководство процессом освоения химического материала; наличие соответствующей учебно-методической литературы. Предложено деление курса химии на вводный и основной. Приводятся основные грамматические конструкции, которые используются при изучении вводного курса химии.

Ключевые слова: иностранные студенты, подготовительное отделение, вводный курс химии, грамматические конструкции.

SUMMARY

O. Shvets. Features of teaching chemistry for foreign students of the preparatory faculty.

The article considers the specifics of preparation of foreign students on propaedeutic level. Three interrelated components of training: language, general scientific, adaptive are identified. Didactic conditions of chemistry teaching for students of on nonnative language are formulated: professional orientation training; problem and developing training; the use of visual; lingvodidactic and multicultural competence of chemistry teacher; permanent control and management of the development of chemical material; the availability of appropriate educational materials. Proposed the division an introductory chemistry course and basic. Are the main grammatical constructions that are used in the study of introductory chemistry course.

Key words: foreign students, preparatory faculty, introductory chemistry course, grammatical constructions.

УДК [378.147+373.1]:37.013:908

І. Ф. Шумілова

Бердянський державний
педагогічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗНЗ ДО ПЕДАГОГІЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

У статті розкрито питання професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності засобами педагогічного краєзнавства. Автором охарактеризовано методологічні підходи з проблеми підготовки майбутнього вчителя до педагогічно-краєзнавчої діяльності, а саме: системний, суб'єктно-діяльнісний, регіональний, історичний, аксіологічний. Проаналізовано сучасні наукові дослідження вітчизняних та російських учених з проблем педагогічного краєзнавства.

Ключові слова: педагогічне краєзнавство, педагогічно-краєзнавча діяльність, засіб підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності; системний, суб'єктно-діяльнісний, регіональний, історичний, аксіологічний підходи.

Постановка проблеми. Про наявність регіонального компоненту в галузі освіти свідчать документи: Концепція загальної середньої освіти, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті та інші, в яких зазначається про відображення в змісті та структурі освіти етносоціальної своєрідності регіонів, зокрема, специфіки їх історії, культури, національних традицій. Така умова викликає потребу в дослідженні історико-

педагогічного досвіду минулого регіонів України (Слобожанщини, Галичини, Волини, Буковини, Придністров'я, Полісся, Приазов'я тощо).

Важливим аспектом професіоналізму педагога є його здатність до усвідомлення значущості педагогічно-краєзнавчої діяльності, яка дозволяє вирішити нагальну проблему національної педагогіки щодо осмислення здобутків і прорахунків української педагогічної теорії та практики за минулі століття. Педагогічно-краєзнавча діяльність розглядається нами як фактор перетворення історико-педагогічних знань у загальнолюдську й педагогічну переконаність, а потім у дію, спрямовану на виконання низка операцій з досліджуванним матеріалом за умов оцінювання педагогічних явищ і прийняття рішень, у мотиви професійної та громадської діяльності майбутнього вчителя.

Виходячи з пріоритетних напрямів підготовки майбутнього вчителя загальноосвітнього навчального закладу до педагогічно-краєзнавчої діяльності в умовах глобалізаційних змін, слід зазначити, що спрямованість освіти на гуманізацію, гуманітаризацію, фундаменталізацію педагогічного знання дає можливість викладачам вищих навчальних педагогічних закладів створювати «загальноукраїнське національно-духовне поле» (В. В. Обозний), у якому наповнюваність будь-якого навчального предмету краєзнавчим змістом має доцільність і своє функціонально визначене місце. У контексті нашого дослідження мова йде про врахування регіонального фактору, який може уявлятися як функція конструювання педагогічного соціуму. У цьому відношенні краєзнавчі знання низки навчальних предметів інтегруються в певну професійну сферу знань майбутнього вчителя ЗНЗ і способів його діяльності, яка охоплює дисципліни професійно-педагогічного циклу. Такий підхід дозволяє наповнити такі навчальні предмети професійно-орієнтованого спрямування, як «Вступ до спеціальності», «Дидактика», «Теорія виховання», «Основи педагогічної творчості», «Педагогічна майстерність», «Історія педагогіки», цікавим і змістовним регіональним (краєзнавчим) матеріалом. Специфіка викладання цих дисциплін вимагає від викладачів вищих навчальних педагогічних закладів урахувати широкий спектр тлумачення педагогічно-краєзнавчої діяльності, яка відображається через зміст, форми, методи викладання в умовах регіону й реалізується в педагогічному, історико-педагогічному аспектах. А це, у свою чергу, буде сприяти перетворенню навчальної діяльності студентів вищих навчальних педагогічних закладів у пошуково-дослідницьку з особистою зацікавленістю в результатах своєї роботи, наявністю стійкої мотивації до педагогічно-краєзнавчої діяльності. При такому підході викладачі можуть розраховувати на позитивні результати в розвитку творчих здібностей і

мотивації майбутніх учителів ЗНЗ до навчання і виховання та їх підготовленість до роботи з учнями.

Досвід нашої роботи у вищому педагогічному навчальному закладі дає підстави стверджувати, що досягнення цілей педагогічно-краєзнавчої діяльності оптимально можливе під час проходження майбутніми вчителями педагогічної практики, яка надає в подальшому можливість для безпосереднього оволодіння цілісними зразками багатогранного регіонального педагогічного досвіду, завдяки чому педагогічна практика повинна стати неодмінним і повноцінним компонентом підготовки майбутнього вчителя до педагогічно-краєзнавчої діяльності. Ця підготовка має починатися до виходу студентів на пробну і переддипломну педагогічну практику, адже саме на цьому етапі навчання в них формуються знання і основні уміння з методики викладання предметів у загальноосвітньому навчальному закладі.

Аналіз змісту професійної підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх навчальних закладів показує, що їх підготовці до педагогічно-краєзнавчої діяльності не приділяється належної уваги. Недостатність спеціальних теоретичних напрацювань щодо визначення сутності, змісту і структури педагогічно-краєзнавчої діяльності суттєво ускладнює розробку викладачами вищих навчальних закладів методики підготовки майбутніх учителів до її проведення. Питання, пов'язані з підготовкою майбутнього вчителя до педагогічно-краєзнавчої діяльності, розкриваються в дисциплінах професійно-педагогічного циклу фрагментарно, епізодично, безсистемно.

На жаль, студенти, не готові до педагогічно-краєзнавчої діяльності, не мають відповідних мотивів, знань, умінь та навичок. Це зумовлено відсутністю теоретико-методичних і практичних засад підготовки їх до педагогічно-краєзнавчої діяльності. У шкільній практиці організацію цього напрямку підготовки ускладнено такими чинниками, як: недостатнє науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу вищого педагогічного навчального закладу, відсутність ініціативи з боку викладачів, методистів та вчителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності.

Вивчення педагогічних дисциплін необхідно здійснювати із урахуванням змін у суспільстві. Мета, завдання професійного становлення майбутнього вчителя, його освіти й виховання повинні відповідати концепції національної школи України і вивченню історії педагогіки.

Аналіз актуальних досліджень. Шлях студента від пізнання структури освіти та елементарної грамоти до справжніх височин педагогічної культури проходить через його вміння аналізувати крізь

століття не тільки в науково-теоретичному, але й в історико-педагогічному осмисленні. Сформувати такі вміння допоможе спеціальна галузь історико-педагогічного знання – педагогічне краєзнавство (Н. С. Побірченко). Саме сьогодні, в часи інтенсивної інтеграції, усвідомлення нацією власного суверенітету, зростає тенденція до активного перегляду, переосмислення та об'єктивного висвітлення історико-педагогічного процесу в Україні.

Досвід нашої роботи у вищому навчальному педагогічному закладі свідчить про те, що процес професійної підготовки майбутнього вчителя завдяки впровадженню у навчально-виховний процес елективного курсу «Педагогічне краєзнавство» здійснюється ефективно. Особлива увага в змісті цього курсу приділяється вивченню історії освіти певного досліджуваного регіону.

Про необхідність виділення педагогічного краєзнавства в Україні як складової педагогічної науки наголошує Н. С. Побірченко, яка визначає головні ознаки педагогічного краєзнавства, зокрема: приналежність цього явища до сфери історико-педагогічного знання, розвиток освіти, науки, педагогічної думки певного краю, села, місцевості в умовах конкретного регіону, його специфіки, наявність свого предмету, а саме – педагогічних цінностей. М. В. Левківський історико-педагогічне краєзнавство досліджує як сукупність національного, регіонального, народного й науково-педагогічного досвіду, спрямованого на морально-духовний розвиток відповідальності студентів і підготовки їх до життєтворчості й життєдіяльності. А. М. Бойко розглядає педагогічне краєзнавство як один із складників педагогічної україністики, головним завданням якого є вивчення творчої спадщини видатних педагогів, науковців та просвітників рідного краю. В. В. Матіяш визначає педагогічне краєзнавство як науку про закономірності навчання і виховання молодого покоління на базі використання місцевого педагогічного матеріалу, передового педагогічного досвіду вчительських, адміністративно-керівних кадрів, а також ефективний засіб підготовки майбутнього вчителя до гуманітаризації навчання.

Мета статті – визначення теоретичних підходів до вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності засобами педагогічного краєзнавства.

Виклад основного матеріалу. Для педагогічного краєзнавства характерні ознаки і властивості, які відображають особливості багатьох напрямів краєзнавства: національного (Я. І. Жупанський, В. П. Круль), історичного (П. Т. Тронько), географічного (М. Ю. Костиця, В. В. Обозний, Ю. А. Грабовський, А. Л. Шипко), шкільного (В. С. Бугрій, О. Я. Савченко),

музичного (Л. М. Масол, О. О. Лобач, Л. Л. Халецька), літературного (Л. Л. Нежива, О. І. Неживий, Г. В. Самойленко).

На науково-теоретичному та методичному рівнях виховну роль педагогічного краєзнавства підкреслюють російські вчені Г. В. Аверкієва, Є. П. Белозерцев, М. В. Богуславський, П. В. Іванов.

Педагогічне краєзнавство постійно було предметом наукових досліджень, свідченням чого є наявність значної кількості наукових розробок з історії педагогіки. Так, О. В. Сухомлинська у статті «Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір» наголошує на тому, що врахування багатомірних позицій регіонального підходу в дослідженні педагогічних явищ і процесів, що інтерпретується як виявлення, показ, розгортання дискурсу про особливі явища розвитку історико-педагогічного процесу. Серед наукових досліджень теорії та методології педагогічного краєзнавства привертає увагу робота Н. С. Побірченко «Педагогічне краєзнавство: теоретико-методологічний аспект», де науковець зазначає, що в основу обґрунтування сутності феномену педагогічного краєзнавства повинні бути покладені філософські ідеї: про розвиток педагогічного краєзнавства як сукупності освітніх і духовних цінностей, зібраних у певному районі в процесі історичного розвитку, про конкретно-історичну своєрідність краю в межах певного періоду, етнічних і національних особливостей, про багатство і різноманітність компонентів педагогічної культури визначеного регіону. Отже, методологічна парадигма теорії педагогічного краєзнавства виходить із того, що воно є продуктом історії та культури певного регіону [11, 82].

Аналіз сучасних наукових досліджень засвідчує, що в теорії і практиці вищої педагогічної освіти накопичено значний досвід, який може стати основою вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх навчальних закладів до педагогічно-краєзнавчої діяльності, а саме: методолого-теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів (О. О. Абдуліна, Б. С. Гершунський, С. У. Гончаренко, В. Г. Кремінь, В. С. Лутай, В. О. Огнев'юк, О. Я. Савченко, В. А. Семиченко,), розвитку творчої активності особистості педагога (І. А. Зязюн, В. А. Кан-Калік, Н. В. Кічук, М. О. Лазарєв, О. М. Пехота, М. М. Поташник, І. О. Синиця, С. О. Сисоєва, В. О. Сластьонін, О. І. Щербаков та ін.); формування готовності майбутнього вчителя до різних видів педагогічної діяльності (В. К. Буряк, К. М. Дурай-Новакова, М. І. Дьяченко, Л. О. Кандибович, О. Г. Мороз, Л. С. Рибалко, Г. В. Троцько, Л. А. Філімонюк та ін.); загальні основи організації навчально-пізнавальної діяльності студентів засобами краєзнавства (О. С. Барков, І. Д. Бех, Н. В. Кузьміна, В. В. Обозний, П. Т. Тронько, Б. О. Чернов, М. Д. Ярмаченко та ін.), уведення елементів

краєзнавчої підготовки до змісту вищої педагогічної освіти (Г. В. Аверкієва, Л. П. Вовк, М. Б. Євтух, В. П. Іванов, Н. С. Побірченко, О. В. Сухомлинська, О. В. Терьохіна та ін.); питання використання краєзнавства в роботі з учнями різних вікових груп та шляхи впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи краєзнавчого матеріалу, національної історико-культурної спадщини (В. В. Бенедюк, М. Ю. Костиця, О. Ф. Кошолоп, М. П. Крачило, В. П. Круль, Т. М. Міщенко, Н. М. Огієнко, М. П. Откаленко, О. О. Пірожкова, І. В. Соколова, М. В. Соловей, М. Г. Стельмахович, В. В. Струманський, С. М. Танана, О. В. Тімець та ін.); історико-педагогічні питання шкільного краєзнавства (В. С. Бугрій, В. С. Курило, І. Т. Прус, Т. О. Самоплавська, К. Ф. Строев та ін.); загальні проблеми історичного (М. Б. Близнюк, Я. В. Вірменич, А. І. Карагодін, П. Т. Тронько та ін.) та літературного (Я. Ю. Голобородько) краєзнавства.

Аналіз теоретичних напрацювань учених і власного досвіду викладацької діяльності дозволили виявити низку *суперечностей* стосовно досліджуваної проблеми:

1) на рівні концептуалізації освітньої діяльності:

- між достатньо високим рівнем розробленості загальної теорії професійної підготовки майбутнього вчителя і недостатнім теоретико-методичним обґрунтуванням процесу підготовки вчителя до педагогічно-краєзнавчої діяльності як її невід'ємного складника;

2) на рівні визначення мети підготовки майбутніх учителів:

- між об'єктивною потребою суспільства в якісній підготовці вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та реальним станом сформованості готовності випускників вищих педагогічних навчальних закладів до педагогічно-краєзнавчої діяльності;

- між необхідністю підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі та її недостатнім науково-методичним забезпеченням;

3) на рівні визначення змісту і технологій підготовки майбутніх учителів:

- між цілісною уявою про методи, форми підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх навчальних закладів до педагогічно-краєзнавчої діяльності та недостатньою відтвореністю їх у змісті вищої педагогічної освіти;

- між необхідністю цілеспрямованої оптимізації навчально-виховного процесу вищого педагогічного закладу та недостатнім упровадженням освітніх технологій успішної підготовки майбутнього вчителя загальноосвітнього навчального закладу до педагогічно-краєзнавчої діяльності.

Певний унесок у розробку проблем педагогічного краєзнавства як засобу активізації навчально-виховного процесу у вищій педагогічній школі України представлено роботами історико-педагогічного характеру Л. Д. Березівської «Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.)» (Київ, 2003); А. М. Бойко «Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії» (Полтава, 2004); «Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги» (Київ, 2004); Ю. В. Голубченка «Освіта Сумщини в іменах: науково-педагогічний довідник» (Суми, 2012); Н. С. Побірченко «Антологія педагогічного краєзнавства Черкаського краю» (Умань, 2008); «Пантелеймон Куліш: спогади, листування» (Умань, 2010), «Проблеми виховання підростаючого покоління в педагогічній спадщині Івана Нечуя-Левицького» (Умань, 2008); Н. В. Ігнатенка, Н. С. Побірченко «Педагогічно-просвітницька діяльність Павла Платоновича Чубинського (1839–1884 рр.)» (Тернопіль, 2008); В. С. Курили «Становлення і розвиток освіти та педагогічної думки Східноукраїнського регіону у XX ст.» (Луганськ, 2000); І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової «Педагогічна Харківщина» (Харків, 1999) та ін.

Педагогічне краєзнавство як предмет наукових досліджень російських учених представлено в роботах В. П. Іванова «Педагогические основы школьного краеведения» (Петрозаводськ, 1966); «Вопросы истории и краеведения» (Курськ, 1971), де вперше розкриваються питання сутності і педагогічного значення краєзнавства; Г. В. Аверкієвої «Использование педагогического краеведения в подготовке будущего учителя» (Архангельськ, 1996); А. Х. Аптікієва «Развитие творческой индивидуальности студента средствами педагогического краеведения» (Оренбург, 2004); О. В. Терьохіної «Педагогическое краеведение как средство воспитания интереса к учительскому труду» (Шадринск, 2002), у яких виявлено тенденції до розширення сутності поняття «педагогічне краєзнавство» як важливої складової навчально-виховного процесу вищого педагогічного навчального закладу.

Ці ідеї дали нам підставу розглядати педагогічне краєзнавство як важливий фактор виховання особистості майбутнього вчителя загальноосвітнього навчального закладу. У своїх роботах автори розглядають педагогічне краєзнавство в багатьох аспектах, а саме: педагогічне краєзнавство – галузь історико-педагогічної науки, в якій відображено розмаїття знань з таких наук, як історія, географія, соціологія, культурологія та ін.; теоретико-методологічні аспекти педагогічного краєзнавства в контексті соціокультурних чинників, характерних для національної освіти України; практичне вирішення педагогічного краєзнавства можливе за умов

системного підходу; відображення специфіки педагогічного краєзнавства, перш за все, в регіональному контексті; різноманітність змісту, форм, методів використання матеріалів педагогічного краєзнавства в навчально-виховному процесі підготовки майбутнього вчителя; педагогічно-професійна підготовка майбутнього вчителя з педагогічного краєзнавства займає важливе місце у навчально-виховному процесі вищої педагогічної школи; необхідність створення умов упровадження в навчально-виховний процес вищих педагогічних закладів навчального курсу «Педагогічне краєзнавство»; педагогічне краєзнавство – важливий фактор гуманітаризації навчання у підготовці майбутнього вчителя ЗНЗ.

Отже, виходячи із вищезазначеного, слід наголосити, що здобутки педагогічного краєзнавства сприяють розвитку освіти, науки, педагогічної думки, культури місцевого краю, відомих персоналій, які репрезентують досліджуваний регіон в історико-педагогічному аспекті. Вивчення, збереження та творче використання регіонального педагогічного досвіду в теорії та практиці сучасних освітніх закладів є достатнім підґрунтям для виокремлення педагогічного краєзнавства як інтегративного курсу в підготовці майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності.

Наведені висновки спонукають взяти до уваги питання щодо формування у майбутніх учителів таких якостей, як: рефлексія, адаптивні вміння у професійній діяльності в умовах регіону, науково-пошукові, проєктивні, вміння наукового аналізу, порівняння, зіставлення в опрацюванні навчально-наукової літератури, історичних, архівних джерел видатних представників вітчизняної, світової педагогіки та історії педагогіки, що сприяє залученню майбутніх учителів до педагогічної спадщини регіону.

Методологічною основою професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності є: діалектичний взаємозв'язок, взаємозумовленість і цінність явищ об'єктивної дійсності, філософські ідеї про розвиток педагогічного краєзнавства, концепції системного, суб'єктно-діяльнісного, регіонального, історичного, аксіологічного підходів.

Взаємозв'язок і взаємодія різних підходів до вивчення проблеми дають можливість розглядати педагогічне краєзнавство як засіб підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності, що дозволяє визначити цілі та завдання цієї підготовки, зміст, форми і методи, їх системоутворювальні зв'язки. Реалізація системного підходу дає можливість констатувати наявність того факту, що підготовку майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності забезпечує організаційно-методична система, яка базується на інтегрованому підході, що включає вивчення дисциплін педагогічного циклу на матеріалах педагогічного краєзнавства, а

також спеціально-орієнтований курс педагогічного краєзнавства на всіх рівнях професійної підготовки вчителя.

Аксіологічний підхід дає можливість розглядати реалізацію педагогічного краєзнавства як сукупність цінностей у підготовці майбутнього вчителя до педагогічно-краєзнавчої діяльності: загальнолюдських, особистісних, педагогічних. Суб'єктно-діяльнісний підхід орієнтує на визначення особистості майбутнього вчителя як суб'єкта, а виховну діяльність як засіб становлення та розвитку суб'єктності особистості. Регіональний підхід дозволяє дослідити генезу цілісного відтворення історії освіти в певному регіоні, який полягає у висвітленні закономірностей розвитку національної освіти та педагогічної думки за допомогою маловідомого, унікального місцевого матеріалу. Історичний підхід включає два науково-пошукових напрями: історію розвитку освіти, педагогічної думки краю і сучасний стан та тенденції розвитку освіти, педагогічної думки місцевого краю.

Висновки. Отже, на нашу думку, педагогічне краєзнавство це складова частина краєзнавства, спрямована на виховання особистості в певній педагогічній галузі, ґрунтується на вивченні історії педагогіки, педагогіки, часткових методик та інших наук, здійснює цілеспрямований і планомірний процес підготовки майбутніх учителів до педагогічно-краєзнавчої діяльності, розкриває сутність, закономірності, тенденції, перспективи цієї підготовки.

Виходячи з вищезазначеного з'ясовано, що формування різних краєзнавчих дій в опануванні педагогічного краєзнавства забезпечує педагогічно-краєзнавчу діяльність, яка здійснюється під час оволодіння студентами знаннями, формування вмій і вироблення навичок. Педагогічно-краєзнавча діяльність майбутнього вчителя загальноосвітнього навчального закладу має педагогічну спрямованість, оскільки в своїй структурі передбачає розуміння, усвідомлення педагогічних цілей, інтересів, ідеалів і переконань.

Перспективи подальших наукових розвідок набувають у питанні розкриття значення структурно-логічного підходу в підготовці майбутніх учителів загальноосвітніх навчальних закладів до педагогічно-краєзнавчої діяльності на матеріалах педагогічного краєзнавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверкиєва Г. В. Использование педагогического краеведения в подготовке будущего учителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Г. В. Аверкиєва // Помор, междунар. пед. ун-т им. М. В. Ломоносова. – Петрозаводск, 1996. – 20 с.
2. Антологія педагогічного краєзнавства Черкаського краю: Навчальний посібник / [за заг. ред. Н. С. Побірченко]. – Умань, 2008. – 344 с.
3. Жупанський Я. І. До питання про географічні засади сучасного національного краєзнавства / Я. І. Жупанський, В. П. Круль // Український географічний журнал. – 1993. – № 3. – С. 52.

4. Иванов П. В. Вопросы истории и краеведения / П. В. Иванов [Сборник статей. Редколлегия : доц. П. В. Иванов (отв. ред.) и др.]. – Курск, 1970. – 214 с.
5. Костиця М. Ю. Туристсько-краєзнавча робота в школі / М. Ю. Костиця. – К. : Радянська шк., 1985. – С. 5–9.
6. Матіяш В. В. Педагогічне краєзнавство в підготовці майбутніх учителів початкових класів до гуманітаризації навчання : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / В. В. Матіяш // Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 1999. – 19 с.
7. Наукові підходи до педагогічних досліджень: колективна монографія / [за заг. ред. д. пед. наук, професора, чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової]. – Харків : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. – 348 с.
8. Обозний В. В. Краєзнавча освіта в системі професійної підготовки вчителя : автореф. дис. канд. пед. наук / В. В. Обозний // Національний пед. університет ім. М. П. Драгоманова. – К., 2002. – 40 с.
9. Педагогічна Харківщина : довідник / [за ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової]. – 2-ге вид., доп. – Харків, 1999. – 160 с.
10. Підготовка майбутніх учителів до застосування нових технологій навчання у початковій малокомплектній школі : монографія / Н. Г. Баліцька, О. А. Біда, Г. П. Волошина та ін. ; за заг. ред. Н. С. Побірченко. – К. : Наук. світ, 2004. – 125 с.
11. Побірченко Н. С. Педагогічне краєзнавство: теоретико-методологічний аспект / Н. С. Побірченко // Педагогічна і психологічна наука в Україні : збірка наук. праць : у 5 т. – 2003. – Т. 1. – С. 79–87.
12. Семеновська Л. А. Підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності засобами педагогічного краєзнавства / Л. А. Семеновська // Дидакал. – 2006. – № 4. – С. 49–52.
13. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес в Україні: регіональний вимір/ О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2007. – № 2. – С. 42–49.

РЕЗЮМЕ

И. Ф. Шумилова. Теоретические подходы в изучении проблемы подготовки будущих учителей общеобразовательного учебного заведения к педагогически-краеведческой деятельности средствами педагогического краеведения.

В статье рассмотрен вопрос профессиональной подготовки будущих учителей к педагогически-краеведческой деятельности средствами педагогического краеведения. Автор характеризует методологические подходы по проблеме подготовки будущего учителя к педагогически-краеведческой деятельности, а именно: системный, субъектно-деятельностный, региональный, исторический, аксиологический подходы. Проанализированы современные научные исследования отечественных и российских ученых по проблеме педагогического краеведения.

Ключевые слова: педагогическое краеведение, педагогически-краеведческая деятельность, средство подготовки будущих учителей к педагогически-краеведческой деятельности; системный, субъектно-деятельностный, региональный, исторический, аксиологический подходы.

SUMMARY

I. Shumilova. Theoretical approaches in the study of the preparation of future teachers of secondary school to the local history of the pedagogical-teaching local history resources.

The paper deals with the training of future teachers for teaching local history, local history of the pedagogical tools. The author describes the methodological trips to the problem of preparing future teachers for teaching local history, activities, namely: the system, the subject-activity, regional, historical, axiological approaches. Modern native and Russian scientific researches in the problem of pedagogical country-study are analyzed.

Key words: local history teacher, pedagogical and natural history activities, means of preparing future teachers for teaching activities, local history; the system, the subject-activity, regional, historical, axiological approaches.